

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ระบบการจัดการความรู้สำหรับคลัสเตอร์อุตสาหกรรม	
	ขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษาของคลัสเตอร์ หัตถกรรมในประเทศไทย	
ผู้เขียน	นายภราดร สุริย์พงษ์	
ปริญญา	วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การจัดการความรู้)	
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร. ณพศิษฎ์ จักรพิทักษ์	ประธานกรรมการ
	ศ. ดร. อับเดลอาซิซ บูราส	กรรมการ
	อาจารย์ ดร. ชีรพจน์ จันทรสกุลแสง	กรรมการ
	บทคัดย่อ	

ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้เป็นแรงผลักดันให้อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำเป็นที่จะต้องมีการสร้างร่วมมือเชิงกลยุทธ์ หรือสร้างร่วมมือกับบริษัทที่ดำเนินการทางธุรกิจที่มีความคล้ายคลึงกัน เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจแข่งขันในตลาดโลกได้ และในขณะเดียวกัน แนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม หรือ “คลัสเตอร์” (industry cluster) ก็ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศกำลังที่พัฒนา ทั้งนี้ก็เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถทางอุตสาหกรรมของประเทศ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการรวมกลุ่มในหลายๆ กรณีจะประสบความสำเร็จในการแข่งขัน แต่ก็ยังมีอีกจำนวนมากที่ประสบความล้มเหลว จากการศึกษาโดย Ecotec [DTI 05] ซึ่งมุ่งเป็นศึกษาไปยังปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาการรวมกลุ่ม พบว่า 2 ปัจจัยหลักในการพัฒนาการรวมกลุ่มก็คือ ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความระหว่างสมาชิกในกลุ่มคลัสเตอร์ ดังนั้นหลักการในการศึกษาครั้งนี้ คือการพยายามพัฒนาการรวมกลุ่ม โดยการนำแนวคิดในด้านการจัดการความรู้มาใช้ ซึ่งมุ่งเน้นไปยังการสร้างความรู้ใหม่, การแทนความรู้, การแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้เสนอโครงสร้าง

ระบบการจัดการความรู้ (KMS) ขึ้นเพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้ดังกล่าว และยังสามารถนำเสนอ “Model Suite” ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ใช้ในการวิเคราะห์และการออกแบบระบบการจัดการความรู้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ระดับด้วยกัน

ในขั้นแรก ระดับของบริบท จะมุ่งเน้นไปในการวิเคราะห์โครงสร้างของการรวมกลุ่ม ซึ่งจะแสดงให้เห็นมุมมองเชิงกว้างของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง, สันนิษฐานทางความรู้ และงานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในการรวมกลุ่มแต่ละกรณี ระดับที่สองคือระดับแนวคิด ซึ่งมุ่งเน้นไปยังองค์ความรู้ โดยการสร้างแบบความรู้ (knowledge model) ของผู้เชี่ยวชาญ ให้ออกมาในรูปแบบที่ชัดเจน นอกจากนี้ ยังวิเคราะห์รูปแบบความร่วมมือกันในการรวมกลุ่มของแต่ละคลัสเตอร์อีกด้วย ขั้นที่สาม คือระดับของการออกแบบ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของคลัสเตอร์และสร้างรายละเอียดทางเทคนิคของระบบ เพื่อที่จะสามารถส่งต่อไปยังระดับของการนำไปปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ในระดับนี้ ระบบข้อมูลสารสนเทศจึงเกิดขึ้นจากเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนความต้องการขององค์กรคลัสเตอร์

ระบบการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์จาก Model Suite ได้ถูกนำไปปรับใช้ในการรวมกลุ่มของคลัสเตอร์ที่ผลกระทบของประเทศไทยซึ่งเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ ระบบดังกล่าวทำให้สมาชิกของคลัสเตอร์สามารถสร้าง, แบ่งปัน และนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ ด้วยระบบบัตรความรู้ (knowledge card) ซึ่งได้มีการนำเสนอในการศึกษาครั้งนี้ ตัวอย่างเหตุการณ์ได้มีถูกยกตัวอย่างเพื่อแสดงให้เห็นว่าระบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้น สามารถพัฒนาความร่วมมือและการใช้ความรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกได้อย่างไร ยิ่งไปกว่านั้นการศึกษาครั้งนี้ยังได้เชื่อมโยงส่วนบริการความรู้และส่วนบริการความร่วมมือของระบบเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะทำให้ผู้ใช้สามารถรับความรู้จากระบบได้ง่ายขึ้น ผ่านทางอุปกรณ์เคลื่อนที่ได้ทุกที่ทุกเวลา

Thesis Title	Knowledge Management System for SMEs Cluster: A Case Study of Handicraft Cluster in Thailand	
Author	Mr. Pradorn Sureephong	
Degree	Doctor of Philosophy (Knowledge Management)	
Thesis Advisory Committee	Lect. Dr. Nopasit Chakpitak	Chairperson
	Prof. Dr. Abdelaziz Bouras	Member
	Lect. Dr. Tirapot Chandarasupasang	Member

ABSTRACT

The knowledge-based economy forces SMEs to form strategic alliances or merge with other similar or business companies in order to compete in the world markets. In the meantime, the concept of the industry cluster was widely implemented in many developing and developed countries for improving the competitiveness of their industries. Although many clusters have successful to develop their competitiveness, large numbers of them have failed. The study of Ecotec [DTI 05] which focuses on the key success factors of the cluster development stated that the two factors of the cluster development are collaboration and knowledge sharing among the cluster members. Thus, the principle of this study is to enhance the cluster by adopting the notion of the knowledge management which focuses on creation, representation, sharing, and reusing the knowledge. Therefore, Knowledge Management System (KMS) architecture for the cluster is proposed in this study in order to support these processes. We propose a “Model Suite” for analyzing and designing the KMS which comprises four levels:

Firstly, the context level focuses on the cluster organizational analysis, which will present a global view of the actors, knowledge assets, and knowledge-intensive

tasks of the specific cluster. Secondly, the concept level focuses on the knowledge itself by modeling the experts' knowledge into the explicit form. Moreover, it also examines the collaboration model of the cluster. Thirdly, the design level aims at extracting cluster's requirements into the system specification in order to be transferred to the implementation level. In this level, the information system is generated from different technologies for supporting the needs of the cluster organization.

The KMS which is an outcome of the Model Suite is applied to a handicraft cluster in Thailand as our case study. It allows cluster members to create, share, and reuse the knowledge via a collaborative knowledge card module which is proposed in our study. The scenarios are presented in order to demonstrate how the KMS improves the collaboration and knowledge sharing among the members. Moreover, we also present the integration of the knowledge and collaboration services of the system in order to facilitate the knowledge users to retrieve the knowledge from the system via mobile device anywhere and anytime.